

Sygn. akt III AUa 682/15

Sygn. akt III AUz 161/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Mazur (spr.)
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska SSA Bożena Grubba
Protokolant:	sekr.sądowy Angelika Judka

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2015 r. w Gdańsku

sprawy (...) Spółka z o.o. w G.

z udziałem zainteresowanych: Ochrony Osób i Mienia (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. oraz T. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wymiar składek wobec T. Ł.

na skutek apelacji (...) Spółka z o.o. w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 22 grudnia 2014 r., sygn. akt VII U 1220/14

i zażalenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na postanowienie zawarte w punkcie 2 wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 22 grudnia 2014 r., sygn. akt VII U 1220/14

I. oddala apelację;

II. oddala zażalenie;

III. odstępuje od obciążania (...) Spółka z o.o. w G. obowiązkiem zwrotu na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w G. kosztów procesu za II instancję.

SSA Bożena Grubba SSA Barbara Mazur SSA Małgorzata Gerszewska

Sygn. akt III AUa 682/15

Sygn. akt III AUz 161/15

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 3 lutego 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. podwyższył podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne T. Ł. jako pracownika u płatnika składek (...) sp. z o.o. w G. za okres od lutego 2010 r. do stycznia 2011 r., lipiec 2011 r. oraz okres od października 2011 r. do grudnia 2012 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy powołał się na ustalenia kontroli przeprowadzonej u płatnika składek (...) sp. z o.o. stwierdzając, iż dają one podstawę do uznania, że ubezpieczony T. Ł. w miesiącach wskazanych w decyzji uzyskał przychód z tytułu wykonywania pracy w ramach zawartej z firmą Ochrona Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. umowy zlecenia na rzecz płatnika składek (...) Sp. z o.o., z którą jednocześnie pozostawał w stosunku pracy, a uzyskane przychody z tego tytułu nie zostały wliczone do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne przez firmę (...) z tytułu stosunku pracy.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł płatnik składek (...) sp. z o.o. w G. wnosząc o jej zmianę w całości poprzez uznanie, iż na skarżącym nie ciąży obowiązek zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne z tytułu umowy o pracę zawartej ze skarżącym oraz umowy zlecenia zawartej z agencją (...) przez ubezpieczonego T. Ł., rozpoznanie sprawy także pod nieobecność skarżącego, a także zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz skarżącego zwrotu kosztów sądowych według norm przepisanych. Zaskarżonej decyzji skarżący zarzucił:

1. naruszenie art. 8 ust. 2 a z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, iż pracownik skarżącego osiągając przychody z tytułu umowy zlecenia zawartej z Ochroną Osób i Mienia (...) sp. z o.o. wykonywał pracę na rzecz skarżącego,
2. naruszenie prawa materialnego tj. art. 4 pkt 9 w zw. z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 81 ust. 1 i ust. 6 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i zaniechanie ustalenia rzeczywistej kwoty przychodu osiąganego z tytułu umowy zlecenia w odniesieniu do usług dotyczących skarżącego,
3. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez zaniechanie ustalenia czy, a jeżeli tak – w jakim zakresie pracownik skarżącego świadczył na jego rzecz pracę w okresie od lutego 2010 r. do grudnia 2012 r. na podstawie umowy zawartej z Ochroną Osób i Mienia (...) sp. z o.o.

W uzasadnieniu zarzutów skarżący wskazał, iż skarżący stanowi odrębny i samodzielny podmiot gospodarczy, niezależny od Ochrony Osób i Mienia (...) sp. z o.o. Każdy z podmiotów funkcjonuje w oparciu o odrębne statuty, posiada odrębne struktury organizacyjne, w tym władze. Każdy z podmiotów posiada także odrębną koncesję na prowadzenie działalności w zakresie ochrony osób i mienia oraz niezależnie posiada własnych status (...) Specjalistycznej Formacji Ochronnej. W konsekwencji samodzielnie i na własnych rachunek prowadzi działalność gospodarczą w oparciu o swobodnie dobierany personel. Według skarżącego nie można uznać, iż (...) Ochrony (...) jest beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika na podstawie kontraktu cywilnoprawnego. W tym zakresie skarżący wskazał, iż (...) Ochrony (...) świadczy usługi ochrony m.in. wraz ze swoim kontrahentem - Ochroną Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. między innymi, ale nie wyłącznie, na rzecz podmiotu trzeciego, jakim jest w szczególności Zarząd (...) S.A. W celu wspólnego świadczenia usług spółki zawarły umowę (...) nr (...), mocą której oba podmioty na zasadach równorzędności zobowiązały się m.in. do wspólnej ochrony obiektów portowych oraz wspólnego uczestnictwa w kosztach z tym związanych. Agencja (...) na zasadzie wyłączności, tj. z pominięciem płatnika składek, przejęła do ochrony wydzielone obiekty portowe, tj. posterunek (...), posterunek (...), posterunek (...), posterunek B-7, co oznacza, iż w wydzielonych w umowie obszarach żaden inny podmiot, w tym również płatnik, nie mógł wykonywać usług ochrony. Wyłącza to zatem, w ocenie skarżącego, możliwość wykonywania przez zleceniobiorców agencji (...) pracy na rzecz swojego pracodawcy, albowiem wymierną korzyść z tej pracy uzyskuje dopiero podmiot trzeci, czyli właściciel obiektów, na których realizowana była ochrona przez zleceniobiorców. Według skarżącego nie można

przyjąć, iż zleceniobiorcy wykonywali pracę na rzecz swojego pracodawcy, skoro świadczyli ją na wyłączonych spod obszaru działania pracodawcy obiektach i terenach. Według skarżącego, (...) Ochrony (...) w żaden sposób nie była beneficjentem tych usług, a wymierną z nich korzyść uzyskiwał dopiero podmiot trzeci/zewnętrzny tj. Zarząd (...) S.A. Zdaniem skarżącego organ rentowy nie wykazał w żaden sposób, jakie konkretnie czynności wykonywane były przez zleceniobiorcę – T. Ł. - na rzecz skarżącego, ograniczając swoje rozważania do próby wykazania powiązań o charakterze organizacyjnym i technicznym (jak np. korzystanie ze wspólnych pomieszczeń czy sposoby identyfikacji firm podmiotów), podczas gdy te okoliczności dla hipotezy przepisu art. 8 ust. 2a sus pozostają bez znaczenia. Zdaniem płatnika, organ rentowy dokonując ustaleń w zakresie przychodu z tytułu umowy zlecenia, która zawarta została przez pracownika T. Ł. z agencją (...), naruszył również przepis art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który wskazuje definicję ustawową pojęcia „przychód” na gruncie tejże ustawy oraz przepis art. 18 ust. 1 sus, który określa, iż podstawę wymiaru składek stanowi przychód w rozumieniu przepisu art. 4 pkt 9 sus w zw. z art. 81 ust. 1 i ust. 6 ustawy z dnia 27.08.2004 r. (Dz. U. z 2008 r., Nr 164, póź. 1027 z późn. zm.) o świadczenia opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Zdaniem skarżącego, w świetle powołanych wyżej przepisów, za niedopuszczalne uznać należy stanowisko organu rentowego, który za podstawę ustalenia przychodu przyjął całość wynagrodzenia uzyskanego przez pracownika T. Ł. w spornym okresie z tytułu umowy zlecenia z agencją (...), podczas gdy w świetle ustaleń kontroli przeprowadzonej zarówno u skarżącego jak i w agencji (...), ta ostatnia realizowała za pomocą zleceniobiorców również usługi ochrony na rzecz innych podmiotów, takich jak m.in. (...) SA, (...) Sp. z o.o. z P.. Tym samym, gdyby nawet przyjąć za słuszne stanowisko organu rentowego w zakresie zastosowania wobec płatnika składek dyspozycji przepisu art. 8 ust. 2a sus, nie jest dopuszczalne, w ocenie płatnika, przypisanie przychodu z umów cywilnoprawnych zawartych z agencją (...) w pełnej wysokości do przychodu uzyskanego przez te osoby u płatnika z tytułu zawartych z nim umów o pracę. Według skarżącego działanie organu rentowego narusza wskazane wyżej przepisy prawa podatkowego definiujące pojęcie przychodu oraz nadużywa dyspozycję art. 8 ust. 2a sus przypisując całość wynagrodzenia osiąganego przez osoby zatrudnione w agencji (...) pracy na rzecz płatnika. Ustalając wysokość świadczeń składek na ubezpieczenia społeczne oraz zdrowotne, czyli wywodząc skutki prawne ze swoich ustaleń, ZUS powinien dokonać ustalenia rzeczywistej podstawy wymiaru składek w zgodzie z dyspozycją przepisu art. 81 ust. 1 i ust. 6 ustawy z dnia 27.08.2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, póź. 1027 z późn. zm.) o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w zw. z art. 4 pkt 9 sus i art. 18 ust. 1 sus. Za naruszające powołane wyżej przepisy, według skarżącego uznać należy działanie organu rentowego, który, pomimo iż z materiału dowodowego zgromadzonego w toku kontroli wynikało, iż zleceniobiorca agencji (...) świadczył również pracę na rzecz innych podmiotów gospodarczych, nakazał wyłącznie płatnikowi składek uwzględnienie całości dochodu z tytułu zawartej umowy zlecenia. Takie działanie, jakkolwiek korzystne z punktu widzenia interesów fiskalnych państwa narusza zasadę zaufania obywateli do państwa oraz konstytucyjną zasadę ustawowego określania danin publicznoprawnych, określoną w przepisie art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kosztów procesu wg norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Postanowieniem z dnia 23 lipca 2014 r. Sąd Okręgowy wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych T. Ł. i Ochronę Osób i Mienia (...) sp. z o.o. w G..

Wyrokiem z dnia 22 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie (1), zasądził od (...) Spółka z o.o. w G. na rzecz pozwanego kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (2).

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) sp. z o.o. powstała w 2004 r. w związku z wyłączeniem z Zarządu (...) S.A. struktur ochrony portu, przejmując część dotychczasowych pracowników Zarządu Morskiego (...) na zasadzie art. 23¹ k. p. Przedmiotem działalności spółki jest szeroko pojęta działalność w zakresie ochrony osób i mienia. W dniu 1 stycznia 2005 r. spółka (...) zawarła z Zarządem Morskiego (...) umowę o świadczenie usług ochrony

portu (...). Przedmiotem tej umowy jest ochrona obszarów, obiektów i urządzeń portu (...) podlegającego ochronie obowiązkowej, dozór obiektów, konwojowanie mienia (...), wydanie przepustek dotyczących ruchu osobowego, samochodowego i materiałowego na terenie portu (ochrona stała obiektów wymienionych w załączniku 1 do umowy), a także ochrona dodatkowa, której zakres miał być ustalany każdorazowo w odrębnych umowach. Z planu Ochrony (...) obowiązującego od 30 lipca 2009 r. wynika, iż spółka (...) sp. z o.o. jest jedyną firmą, która realizuje ochronę na terenie (...) portu na mocy umowy z Zarządem (...) S.A. Spółka Ochrona Osób i Mienia (...) powstała w kwietniu 2009 r., a jej jedynym udziałowcem jest (...) sp. z o.o. Przedmiot działalności obu spółek jest zbliżony. W spornym okresie ze 159 osób zgłoszonych do ubezpieczeń społecznych przez spółkę (...) osób zgłoszono wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego, gdyż osoby te posiadają drugi tytuł ubezpieczenia. Działalność spółki (...) oparta jest o osoby pozostające w stosunku pracy ze spółką (...). W dniu 6 sierpnia 2009 r. (...) sp. z o.o. i Ochrona Osób i Mienia (...) sp. z o.o. zawarły umowę nr (...) o współpracy w zakresie ochrony osób i mienia. W ramach tej umowy (...) Ochrony (...) zobowiązała się do zlecenia ochrony spółce (...) na zasadzie wyłączności. Przedmiotem zleceń była ochrona osób i mienia zgodna z przedmiotem działalności spółki (...), natomiast Spółka (...) zobowiązała się m.in. do przyjęcia każdorazowo zlecenia ochrony na warunkach uzgodnionych z (...); strony zobowiązały się także w ramach tej umowy do nie prowadzenia działalności konkurencyjnej (§1 pkt 1 umowy). W wykonaniu powyższej umowy (...) Ochrony (...) wystawiła:

- zlecenie ochrony nr (...) dot. ochrony terenu magazynu o-60 (...) S.A. ul. (...) (posterunek (...)), teren z magazynami (...) ul. (...) (posterunek (...)), teren z pustostanami (...) S.A. ul. (...) - od 17 sierpnia 2009 r. bezterminowo,

- zlecenie ochrony nr (...) dot. ochrony ZOZ – (...) – od 7 września 2009 r. bezterminowo,

- zlecenie ochrony nr (...) dot. ochrony terenu byłego Wydziału Elektrycznego (...) S.A. ul. (...) (posterunek (...)), teren i budynek G. Punktu Kontroli Weterynaryjnej ul. (...) (posterunek B-8) – od 17 sierpnia 2009 r. bezterminowo,

Zgodnie z § 4 umowy o współpracy nr (...) comiesięczne wynagrodzenie ustalone było na podstawie przedstawionej i zaakceptowanej kalkulacji – spółka (...) na koniec każdego miesiąca przedstawiała fakturę na konkretną (ustaloną wcześniej) kwotę. W dniu 27 kwietnia 2011 r. (...) sp. z o.o. i Ochrona Osób i Mienia (...) sp. z o.o. zawarły umowę konsorcjum nr 1 w celu wspólnego wykonywania zadań związanych z bezpośrednią ochroną fizyczną obiektów portowych na terenach zarządzanych przez Zarząd (...) S.A. (§1) W dniu 16 lipca 2012 r. powyższe spółki zawarły kolejną umowę konsorcjum (nr 2) w celu realizacji zadania gospodarczego w przedmiocie obsługi osobowej załóg jednostek pływających wchodzących w skład (...). Organizacja (...) wygląda w ten sposób, że są cztery zmiany (oddziały) dowodzone przez dowódców oddziału. Każdemu z nich podlega dwóch dowódców pododdziału. Praca wartowników odbywa się według planu służby (grafiku), ułożonego przez dowódcę pododdziału i zaakceptowanego przez dowódcę Oddziału (w przypadku ubezpieczonego był to M. K.). Grafiki służby na służbę (z dnia na dzień) i najpierw jest obsadzany pracownikami (...) Ochrony (...), a następnie „pracownikami (...)”. W planach tych ujmowani są, chociaż nie imiennie, „pracownicy (...)” (w plan służby wpisane jest po prostu (...)). Z takiego grafiku wynika czas i miejsce (wskazany jest nr posterunku) pełnienia służby pracownika (...), tak samo jak ma to miejsce w przypadku służby pracownika (...) Ochrony (...). Ubezpieczonego T. Ł. ze spółką (...) łączyła umowa o pracę na stanowisku młodszego wartownika. Miejscem pracy ubezpieczonego jest teren portu (...), a do jego obowiązków należy m.in. sumienne i dokładne wykonywanie zadań ochronnych przewidzianych planem ochrony na powierzonym terenie lub stanowisku, wykonywanie innych poleceń służbowych zleconych przez przełożonych, stosowanie się do instrukcji postępowania wartownika. Ubezpieczony w związku z pracą w godzinach nadliczbowych nie otrzymywał dodatkowego wynagrodzenia z tego tytułu, otrzymywał jedynie dni wolne. Zainteresowany T. Ł. w spornym okresie zawarł ze spółką (...) następujące umowy zlecenia:

- umowa nr (...) zawarta w dniu 8 stycznia 2010 r. na okres od 8 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2010 r. - przedmiotem umowy były zadania ochronne na posterunkach obiektu (...),

- umowa nr (...) zawarta w dniu 20 grudnia 2010 r. na okres od 1 stycznia 2011 r. do 30 czerwca 2011r. - przedmiotem umowy były zadania ochronne na posterunkach obiektu (...),

- umowa nr (...) zawarta w dniu 20 grudnia 2010 r. na okres od 1 stycznia 2011 r. do 30 czerwca 2011r. - przedmiotem umowy były zadania ochronne na posterunkach obiektu (...),

- umowa nr (...) zawarta w dniu 30 czerwca 2011 r. na okres od 1 lipca 2011 r. do 31 grudnia 2011r. - przedmiotem umowy były zadania ochronne na posterunkach obiektu (...),

- umowa nr (...) zawarta w dniu 30 grudnia 2011 r. na okres od 1 stycznia 2012 r. do 30 czerwca 2012 r. - przedmiotem umowy były zadania ochronne na posterunkach obiektu (...),

- umowa nr (...) zawarta w dniu 30 grudnia 2011 r. na okres od 1 stycznia 2012 r. do 30 czerwca 2012 r. - przedmiotem umowy były zadania ochronne w obiekcie mieszczącym się w G. przy ul. (...)

- umowa nr (...) zawarta w dniu 1 lipca 2012 r. na okres od 1 lipca 2012 r. do 30 czerwca 2013 r. - przedmiotem umowy były zadania ochronne na posterunkach obiektu (...)

- umowa nr (...) zawarta w dniu 1 lipca 2012 r. na okres od 1 lipca 2012 r. do 30 czerwca 2013 r. - przedmiotem umowy były zadania ochronne w obiekcie mieszczącym się w G. przy ul. (...).

Pracę w ramach umowy zlecenia ze spółką (...) ubezpieczony wykonywał po zakończonej służbie w (...) Ochrony (...), jednak charakter czynności wykonywanych na rzecz (...) Ochrony (...) w ramach umowy o pracę był taki sam jak czynności wykonywanych przez taką osobę w ramach realizacji umowy zlecenia ze spółką (...). Ubezpieczony schodził z posterunku, na którym był wartownikiem z ramienia (...) Ochrony (...) i obejmował inny posterunek objęty ochroną wykonywaną przez Spółkę (...). Zasadnicza różnica polegała na tym, że wynagrodzenie z tytułu zlecenia dla spółki (...) było obliczane stawką godzinową, w zależności od ilości przepracowanych godzin. Umundurowanie (strój) wartownika (ubezpieczonego) w trakcie wykonywania pracy na rzecz (...) Ochrony (...) w ramach stosunku pracowniczego mogło być to samo co w trakcie wykonywania zlecenia dla Spółki (...), z tą różnicą, że ubezpieczony otrzymywał odpowiedni identyfikator oraz inne konieczne oznaczenia w zależności, czy pracował na rzecz (...) Ochrony (...) czy na rzecz Spółki (...), co oznaczało, że można było stwierdzić, na rzecz którego z podmiotów pracownik wartownik (zainteresowany) świadczy pracę. (...) Ochrony (...) i spółka (...) mają odrębne dzienniki służb, w obu spółkach była także inna organizacja przekazywania broni - podczas pracy dla (...) Ochrony (...) broń tj. paralizator wydawał mu dowódca pododdziału, natomiast podczas pracy dla (...) ubezpieczony paralizator przejmował od zmiennika. Świadcząc pracę na rzecz (...) ubezpieczony musiał zgłaszać fakt objęcia służby dowódcy pododdziału (...) Ochrony (...). W przypadku, gdyby takiego zgłoszenia nie było dowódca pododdziału musiałby zgłosić ten fakt prezesowi (...). Do umowy zlecenia rachunek był sporządzony co miesiąc - wyliczenie ilości przepracowanych godzin sporządzało biuro spółki (...), a zainteresowany je tylko podpisywał. W okresie od 15 maja 2013 r. do 10 czerwca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeprowadził kontrolę w spółce Ochrona Osób i Mienia (...), której przedmiotem była prawidłowość i rzetelność obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest Zakład oraz zgłaszanie do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, ustalanie uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacanie tych świadczeń oraz dokonywanie rozliczeń z tego tytułu, prawidłowość i terminowość opracowywania wniosków o świadczenia emerytalne i rentowe oraz wystawianie zaświadczeń lub zgłaszanie danych dla celów ubezpieczeń społecznych w okresie od sierpnia 2009 r. do grudnia 2012 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w toku tej kontroli ustalił m.in, że:

- zleceniobiorcy spółki (...) wykonują te same czynności, co pracując w (...) Ochrony (...) (na podstawie kopii zaświadczeń lekarskich dopuszczających do pracy dot. (...) ze wskazaniem stanowiska oraz zeznań świadków),

- że obie firmy znajdują się pod tym samym adresem, a spółka (...) podnajmuje pomieszczenia od (...) (choć ich siedziby wynikające z KRS są różne),

- zleceniobiorcy spółki (...) i jednocześnie pracownicy (...) Ochrony (...) zajmowali się obsługą jednostek pływających STRAŻAK II, 4, 5, 6 oraz motorówki (...), (choć ich użytkownikiem formalnie jest (...) Ochrony (...)) oraz ochroną obiektów na terenie portu (...),

- zleceniobiorca zapewnia we własnym zakresie środki ochrony osobistej i umundurowanie, zleceniodawca zapewnia jedynie oznakowanie firmowe,

- z zapisów w dzienniku wydarzeń wynika, że każdy zleceniobiorca spółki (...) dokonuje meldunku do osoby dyżurującej w (...) Ochrony (...), informując, że stawił się lub ukończył służbę, a w części dzienników są także adnotacje i pieczętki pracowników (...) Ochrony (...), którzy przeprowadzili kontrole posterunków i zleceniobiorców spółki (...)

Ponadto Sąd Okręgowy ustalił, iż w okresie od 23 września 2013 r. do 18 października 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeprowadził kontrolę o tożsamym zakresie w spółce (...) sp. z o.o. Kontrola w tej spółce objęła okres od września 2009 r. do grudnia 2012 r. Na podstawie dokonanych ustaleń, a także wyników ustaleń kontroli w spółce (...), inspektorzy kontroli uznali, iż praca świadczona na podstawie umów cywilnoprawnych z firmą Ochrona Osób i Mienia (...) Sp. z o.o. przez osoby pozostające jednocześnie w stosunku pracy ze spółką (...) Sp. z o.o., jest faktycznie wykonywana na rzecz pracodawcy (czyli (...) Sp. z o.o.) oraz że uzyskane z tego tytułu przychody nie zostały wliczone do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne przez płatnika składek (...) Ochrony (...) z tytułu stosunku pracy. W dniu 5 listopada 2013 r. (...) Ochrony (...) złożył zastrzeżenia do protokołu kontroli, które nie zostały uwzględnione przez organ rentowy. Jednocześnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował płatnika składek, iż w przypadku nie złożenia dokumentów korygujących zgodnych z ustaleniami kontroli z dnia 18 października 2013 r. zostanie wydana decyzja w zakresie i trybie określonym w art. 83 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Wobec nie złożenia przez płatnika składek korekt dokumentów rozliczeniowych organ rentowy w dniu 3 lutego 2014 r. wydał zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję nr (...), którą podwyższył podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne T. Ł. jako pracownika u płatnika składek (...) sp. z o.o. w G. za okresy w niej wskazane.

Stan faktyczny w sprawie Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zawartych w aktach sprawy (odpisy z KRS, plan ochrony portu), a także dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego co do postępowania w sprawie płatnika składek (...) Ochrony (...) (umowy o pracę, grafiki służb, umowy o współpracę między (...) i spółką (...) z 6 sierpnia 2009 r., umowy konsorcjum z 27.04.2011 i 16 lipca 2012 r., umowa o świadczenie usług ochrony między (...) i Zarządem Morskiego (...) w G. z 1 stycznia 2005 r.), a także zainteresowanej spółki (...) (w szczególności: umowy zlecenia z zainteresowanym, rachunki do tych umów, protokół kontroli spółki, umowa z 28.01.2011 r. spółki (...) z (...), umowa z 27.11.2012 r. spółki (...) z (...)). Sąd Okręgowy zważył, że dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron co do ich prawdziwości i rzetelności. Także i Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw by nie dać im wiary.

Nadto, dokonując ustaleń faktycznych, w szczególności co do ogólnych zasad funkcjonowania i organizacji pracy u płatnika składek (...) Ochrony (...) oraz zainteresowanej spółki (...) a także ich wzajemnej współpracy, Sąd Okręgowy oparł się na zeznaniach świadka M. K. oraz zeznaniach prezesa zarządu zainteresowanej spółki (...) uznanych co do zasady za wiarygodne i znajdujących potwierdzenie w zgromadzonych w sprawie dokumentach. Sąd Okręgowy w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia uwzględnił również wiarygodne zeznania zainteresowanego T. Ł..

Zdaniem Sądu Okręgowego wskazany powyżej materiał dowodowy tworzy spójną i logiczną całość, obrazującą stan faktyczny sprawy, który należało ocenić przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów prawa i stanowisk procesowych stron postępowania zawartych odpowiednio w decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i odwołaniu od niej.

Przechodząc do rozważań merytorycznych Sąd Okręgowy wskazał, iż w niniejszej sprawie ma zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 2009 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. 2013.1442), dalej: ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, w którym zdefiniowane zostało pojęcie pracownika w sposób szerszy od definicji pracownika wskazanej w art. 2 kodeksu pracy. Zgodnie z treścią cytowanego przepisu za pracownika uważa

się osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Stosownie do treści art. 18 ust. 1 i 2 powołanej ustawy w zw. z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych osiągniany przez pracowników z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy z wyjątkiem składników wymienionych w § 2 rozporządzenia. Zgodnie z art. 18 ust. 1a powołanej ustawy: w przypadku osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy lub, jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy zlecenia. Sąd Okręgowy stwierdził, iż art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych umów prawa cywilnego, przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą, jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która umowę taką zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest to, że - będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą - jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim lub inną osobą. W konsekwencji, nawet, gdy osoba ta (pracownik) zawarła np. umowę zlecenia z osobą trzecią, to pracę w jej ramach wykonuje faktycznie dla swojego pracodawcy (uzyskuje on rezultaty jej pracy). Można też wskazać, że art. 8 ust. 2a dotyczy z reguły takiej pracy wykonywanej na podstawie umowy cywilnoprawnej na rzecz pracodawcy, która mogłaby być świadczona przez jej wykonawcę w ramach stosunku pracy z tym pracodawcą, z tym, że musiałby on wówczas przestrzegać przepisów o godzinach nadliczbowych, powierzeniu pracownikowi do wykonywania pracy innej niż umówiona (art. 42 § 4 k.p.) i innych ograniczeń i obciążeń wynikających z przepisów prawa pracy. Sąd Okręgowy wskazał, iż w przedmiotowej sprawie spór sprowadzał się do rozstrzygnięcia, czy zainteresowany pracownik T. Ł., w ramach umów zleceń zawartych ze spółką Ochrona Osób i Mienia (...), faktycznie wykonywał pracę na rzecz (...) Ochrony (...), z którą łączył go stosunek pracy, tj. czy (...) Ochrony (...) ostatecznie uzyskiwała rezultat tej pracy, i czy z tego tytułu odwołująca ma obowiązek odprowadzenia za zainteresowanego należnych składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne. Dokonując oceny zgromadzonego materiału dowodowego Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, iż w ramach umów zlecenia zawartych ze Spółką (...) zainteresowany faktycznie wykonywał pracę na rzecz swojego pracodawcy spółki (...), a uwzględniając treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r. w sprawie II UZP 6/09 (OSNP 2010/3-4/46, Prok.i Pr.-wkł. 2010/11/44, Biul.SN 2009/9/22, M.P.Pr. 2010/3/158-160, LEX 514221) spółka jest z tego powodu płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tych umów. Zdaniem Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że zakres i charakter czynności, jakie zainteresowany T. Ł. wykonywał w oparciu o zawarte umowy zlecenia nie odbiegał w żaden sposób od zakresu jego obowiązków pracowniczych wynikających z zatrudnienia w (...) Ochrony (...). W tym względzie kluczowe dla rozstrzygnięcia jest przyjęcie, iż czynności wartownika w ramach umowy zlecenia ze spółką (...) zainteresowany wykonywał wyłącznie na obiektach objętych umową o świadczenie usług ochrony portu (...) zawartej w dniu 1 stycznia 2005 r. między Zarządem (...) S.A. a (...) sp. z o.o. W ocenie Sądu Okręgowego czynności wykonywane przez zainteresowanego w ramach umów zlecenia ze Spółką (...) mogłyby być także wykonywane w ramach jego zwykłych obowiązków pracowniczych w (...) Ochrony (...), a jedyna różnica między zatrudnieniem w (...) Ochrony (...), a w spółce (...) polegała na tym, że ubezpieczony w trakcie wykonywania zlecenia dla spółki (...) legitymował się identyfikatorem (oznaczeniem) spółki (...) i wynagrodzenie miał obliczane według wypracowanej ilości godzin. Stwierdzone różnice jednak, w ocenie Sądu Okręgowego, w żadnej mierze nie przeczą ustaleniu, że (...) Ochrony (...) nie była ostatecznym beneficjentem pracy ubezpieczonego świadczonej w ramach jego umowy ze spółką (...), tym bardziej biorąc pod uwagę, iż pracując dla (...) Ochrony (...) ubezpieczony nie otrzymywał wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, a jedynie dni wolne, natomiast wykonując pracę na rzecz spółki (...) otrzymywał wynagrodzenie, które z punktu widzenia pracownika było wyższe niż gdyby otrzymał je od

swojego pracodawcy, bowiem była od niego odprowadzana jedynie składka na ubezpieczenie zdrowotne. Dla (...) Ochrony (...) korzyścią takiego rozwiązania było natomiast obniżenie kosztów własnych działalności. Sąd Okręgowy stwierdził, iż taki wniosek potwierdza i uzasadnia również ustalenie, że przedmiot działalności odwołującej się Spółki oraz zainteresowanej spółki (...) jest bardzo zbliżony, a spółki te są ze sobą gospodarczo powiązane (... Ochrony (...) jest obecnie jedynym (...) spółki (...)). Nadto, w ocenie Sądu Okręgowego, nie budzi wątpliwości, iż mimo że odwołująca się (...) Ochrony (...) z zainteresowaną spółką (...) miała zawartą umowę o współpracę, a następnie umowę konsorcjum (co w ocenie skarżącej miałyby świadczyć o równorzędności obu podmiotów i braku elementów umowy podwykonawczej), w początkowym okresie działania spółki (...) cała jej działalność gospodarcza związana była tylko i wyłącznie z realizowaniem zleceń otrzymywanych od (...) Ochrony (...) (takie też zlecenie m.in. realizował w spornym okresie T. Ł.), dopiero w późniejszym czasie zainteresowana spółka pozyskała kontrahentów we własnym zakresie (... 2011 r. (...) 2012 r.). Jednocześnie w ocenie Sądu Okręgowego, odwołująca się spółka mimo zarzutów zgłoszonych w odwołaniu o niezasadnym przyjęciu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych do obliczenia podstawy wymiaru składek całości przychodu osiągniętego przez zainteresowanego z tytułu umowy zlecenia ze spółką (...), mimo spoczywającego na niej ciężaru dowodu, ani też popierająca jej stanowisko zainteresowana spółka (...), nie zgłosiły żadnych wniosków dowodowych w tym zakresie, ani nie wskazała na jakiegokolwiek okoliczności świadczące o niezasadności stanowiska ZUS w tym względzie. Tymczasem w ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, że T. Ł. w ramach umów zleceń dla spółki (...) w spornym okresie ochraniał jakiegokolwiek inne obiekty niż objęte umową między (...) Ochrony (...), czy też inne obiekty, co do których spółka (...) miała zawarte umowy z innymi podmiotami niż (...) Ochrony (...) (czyli np. obiekty (...) czy (...), w ramach umów (...) z tymi spółkami, o których mowa w odwołaniu), stąd podwyższenie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych podstawy wymiaru składek o całą kwotę uzyskaną w danym miesiącu przez zainteresowanego pracownika Sąd Okręgowy uznał za prawidłowe, jako że zasadnym jest przyjęcie, że (...) Ochrony (...) była w całości beneficjentem pracy ubezpieczonego świadczonej z tytułu zlecenia na rzecz spółki (...).

Reasumując Sąd Okręgowy stwierdził, iż do uwzględnienia odwołania, także w zakresie ewentualnej weryfikacji przyjętej przez ZUS wysokości podstawy wymiaru składek, konieczne byłoby wykazanie przez skarżącą spółkę, że pracownik, którego dotyczy zaskarżona decyzja, w okresie objętym tą decyzją, oprócz pracy, której beneficjentem była (...) Ochrony (...) faktycznie wykonywał także inną pracę np. że ochraniał obiekty, które spółka (...) samodzielnie pozyskała od innego podmiotu niż (...) Ochrony (...) i że realizacja takiej ochrony nie miała związku z wykonaniem umowy między (...) Ochrony (...) a Zarządem (...) o świadczenie usług ochroniarskich, co nie miało miejsca w niniejszym postępowaniu. Świadczenie bowiem usług przez zainteresowanego pracownika w ramach zlecenia dla spółki (...) na obiektach objętych umową na wyłączność między (...) Ochrony (...) a (...), wbrew stanowisku skarżącej, dobitnie świadczy o prawidłowości zaskarżonej decyzji. Skoro zatem spółka (...) była faktycznym beneficjentem pracy wykonywanej przez swoich pracowników w ramach zawartych przez nich umów zlecenia ze spółką (...), to jednocześnie, zgodnie z art. 8 ust. 2a w zw. z art. 18 ustawy systemowej, pracodawca zainteresowanego winien uwzględnić w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne również jego przychód z tytułu zawartych przez niego umów zlecenia ze spółką (...). Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał, iż odwołanie płatnika składek (...) sp. z o.o. nie zasługuje na uwzględnienie i dlatego w punkcie 1 wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z przywołanymi przepisami oddalił odwołanie. W punkcie 2 wyroku Sąd Okręgowy orzekł o kosztach zastępstwa procesowego kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik sporu, na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., art. 99 k.p.c. oraz art. 108 k.p.c. oraz na podstawie § 11 ust. § 2 oraz § 3 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz. U. 2013.490), ustalając je w wysokości podwójnej stawki minimalnej biorąc pod uwagę rodzaj i stopień zawłości sprawy, nakład pracy pełnomocnika oraz jego wkład pracy w przyczynienie się do wyjaśnienia sprawy i jej rozstrzygnięcia.

Zażalenie na punkt 2 wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych (pełnomocnictwo w aktach sprawy), mając na względzie brzmienie art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c. w przedmiocie zwrotu kwoty 120 zł tytułem kosztów postępowania w zakresie w jakim nie przyznano zwrotu pełnej kwoty kosztów zastępstwa procesowego w oparciu o wartość przedmiotu sporu wynikających z § 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności

radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 póź. 490). W oparciu o tak sformułowane zarzuty pozwany organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego punktu 2 wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku, VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 grudnia 2014 r., sygn. akt VII U 1220/14, a tym samym zasądzenie pełnej kwoty kosztów zastępstwa procesowego w oparciu o wartość przedmiotu sporu wynikających z § 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu ewentualnie uchylenie przez sąd drugiej instancji punktu 2 zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku, VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 grudnia 2014 r., sygn. akt VII U 1220/14 i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Apelację od wyroku wywiódł płatnik, (...) sp. z o.o., zaskarżając go w całości i zarzucając:

1) naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c., poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, a w konsekwencji błędną, sprzeczną z zasadami logiki i nieszczechstronną ocenę materiału dowodowego, z którego to materiału wynikały okoliczności mające dla sprawy istotne znaczenie, to jest:

a) wyciągu z (...) S.A. - polegającą na pominięciu okoliczności wynikającej z przywołanego dowodu, tj. faktu, że zainteresowany

ad. I świadczył usługi wykonywane w ramach umowy z Ochroną Osób i Mienia (...)

sp. z o.o., na posterunku przekazanym na wyłączność Ochrona Osób i Mienia (...) sp.

z o.o.,

b) zeznań świadka M. K., z których wynikają okoliczności przeciwne do tych ustalonych przez Sąd Okręgowy w odniesieniu do sposobu w jaki ustalane były grafiki służby;

c) zeznań zainteresowanego - Pana T. Ł., z których wynikają okoliczności istotne dla sprawy, a które to okoliczności Sąd Okręgowy częściowo pominął, a częściowo na podstawie ww. zeznań Sąd Okręgowy ustalił okoliczności, które z nich w żaden sposób nie wynikają; w szczególności w kontekście wykorzystywanych narzędzi dla potrzeb wykonywania obowiązków w ramach porównywanych umów, jak również osób przełożonych (kontrolujących). Powyższe uchybienia skutkowały sprzecznością istotnych ustaleń faktycznych ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, a następnie - wadliwym uznaniem, że skarżąca była beneficjentem rzeczywistym „pracy” wykonywanej przez zainteresowanego ad. I na podstawie umów zlecenia zawartych z Ochroną Osób i Mienia (...) sp. z o.o.

2) naruszenie przepisów prawa materialnego - tj. art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez jego błędną interpretację polegającą na przyjęciu, że dla zastosowania przywołanego przepisu nie jest konieczne wykazanie zamiaru obejścia przepisów prawa przez płatnika składek, co doprowadziło do nieprawidłowego zastosowania tego przepisu w stanie faktycznym przedmiotowej sprawy;

3) naruszenie przepisów prawa materialnego - tj. art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez jego wadliwe zastosowanie na skutek błędnego przyjęcia, że zainteresowany T. Ł., wykonując usługi na podstawie umowy zlecenia zawartej z Ochroną Osób i Mienia (...) sp. z o.o., w rzeczywistości świadczył pracę na rzecz skarżącej - (...) sp. z o.o. w sytuacji, gdy stan faktyczny przedmiotowej sprawy nie dawał podstaw do zastosowania ww. przepisu;

4) naruszenie przepisów prawa materialnego - tj. art. 6 kodeksu cywilnego w związku z art. 227 k.p.c. oraz art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez wydanie wyroku na podstawie twierdzeń nie udowodnionych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, z których Sąd Okręgowy ten wywiódł niekorzystne dla skarżącej skutki prawne, tj. że skarżąca jest ostatecznym beneficjentem pracy świadczonej przez zainteresowanego

T. Ł. w ramach umowy zlecenia zawartej ze spółką Ochrona Osób i Mienia (...) sp. z o.o., w sytuacji, gdy fakty mające dla sprawy istotne znaczenie nakazują przyjąć, iż skarżąca nie otrzymywała rezultatów pracy zainteresowanego wykonywanej na rzecz Ochrona Osób i Mienia (...) sp. z o.o.,

5) naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego zastosowanie w sposób sprzeczny z art. 22 oraz art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, polegające na zastosowaniu ww. przepisu pomimo że jego zastosowanie w okolicznościach niniejszej sprawy skutkuje ograniczeniem swobody działalności gospodarczej prowadzonej przez skarżącą oraz Ochrona Osób i Mienia (...) sp. z o.o., jak również powoduje nałożenie przez ZUS na skarżącą obowiązków fiskalnych, które nie zostały przewidziane w ustawie.

Mając na względzie wskazane powyżej naruszenia apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez zmianę zaskarżonej decyzji w całości i uznanie, że na skarżącym nie ciąży obowiązek zapłaty składek należnych na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne z tytułu umowy zlecenia zawartej z zainteresowaną Ochroną Osób i Mienia (...) sp. z o.o. przez pana T. Ł. oraz o zasądzenie od ZUS na rzecz Skarżącej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, za obie instancje według norm przepisanych ewentualnie w przypadku uznania przez Sąd, że zaistniały przesłanki określone w art. 386 § 4 K.p.c., uchylenie wydanego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Gdańsku wraz z rozstrzygnięciem o kosztach instancji odwoławczej.

Apelujący wyczerpująco uzasadnił swoje stanowisko w uzasadnieniu apelacji.

Odpowiedź na apelację wywiódł pozwany organ rentowy wnosząc o oddalenie apelacji oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja płatnika składek – (...) sp. z o.o. nie zasługuje na uwzględnienie, nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany bądź uchylenia zaskarżonego wyroku.

Przedmiotem niniejszej sprawy była kwestia wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe i zdrowotne zainteresowanego T. Ł. który będąc zatrudniony na podstawie umowy o pracę u płatnika składek na stanowisku młodszego wartownika, równolegle w ramach umów zlecenia zawartych ze spółką (...), świadczył na terenie portu (...) analogiczne usługi polegające m.in. na ochronie obiektu i podejmowaniu czynności w zakresie interwencji w razie zagrożenia życia, zdrowia i mienia. Zasadniczy spór w sprawie sprowadzał się zatem do zastosowania w niniejszej sprawie przepisu art. 8 ust. 2a ustawy 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 121 j.t., dalej: ustawy systemowej).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy na podstawie przedłożonego przez strony materiału dowodowego dokonał zasadniczo prawidłowych ustaleń faktycznych, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Zgodzić się na wstępie należy ze skarżącym, iż z treści materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, nie wynika, aby dla pracowników skarżącej spółki oraz spółki (...) układane były wspólne grafiki. Z zeznań M. K., jak również z planów ochrony istotnie bowiem wynika, iż grafiki dla pracowników obu spółek układane były odrębnie oraz że spółki nie świadczyły bezpośrednio swoich usług z zakresu ochrony na tych samych posterunkach. Niemniej jednak okoliczność ta pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy.

Sąd I instancji trafnie bowiem uznał, iż w niniejszej sprawie znajdzie zastosowanie przepis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Zgodnie z dyspozycją tego przepisu, za pracownika należy uznać także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem

cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Natomiast zgodnie z treścią art. 18 ust. 1a ustawy systemowej, w przypadku osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia, jeżeli umowę taką zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostają w stosunku pracy, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy zlecenia. Należy również nadmienić, że stosownie do przepisu art. 4 pkt 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne jest pracodawca – w stosunku do pracowników i osób odbywających służbę zastępczą oraz jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna pozostająca z inną osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi. Wskazać w tym miejscu należy, iż przepis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej wprowadził wyjątek od ogólnej reguły przyjętej w art. 9 ust. 1 teżej ustawy, zgodnie z którą umowa zlecenia jest zwolniona z obowiązku ubezpieczenia społecznego w sytuacji, gdy występuje u tego samego ubezpieczonego obok umowy o pracę.

Z powyższego wynika, iż przepis art. 18 ust. 1a ustawy systemowej w stosunku do ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, nakazuje uwzględniać również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu umowy zlecenia/świadczenia usług jest zatem pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach tej umowy zawartej z osobą trzecią (por. uchwała SN z dnia 02 września 2009 r., II UZP 6/09, LEX nr 514221 i wyrok SN z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09, LEX nr 585727).

Zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego, wyrażonym w uchwale z dnia 2 września 2009 r., przesłanką decydującą o uznaniu za pracownika osoby świadczącej w ramach umowy zlecenia pracę na rzecz swojego pracodawcy, jest to, że w ramach takiej umowy, wykonuje faktycznie pracę dla swojego pracodawcy (uzyskuje on rezultaty jej pracy). Wskazać należy, iż zwrot działać „na rzecz” użyty został w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w innym znaczeniu, niż w języku prawa, w którym działanie „na czyjąś rzecz” może się odbywać

w wyniku istnienia określonej więzi prawnej (stosunku prawnego). Stosunkiem prawnym charakteryzującym się działaniem na rzecz innego podmiotu jest stosunek pracy, do którego istotnych cech należy działanie na rzecz pracodawcy (art. 22 k.p.). Również wykonujący zlecenie „działa na rzecz zleceniodawcy” (art. 734 i n. k.c.). W kontekście przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej zwrot ten opisuje zatem sytuację faktyczną, w której należy zastosować konstrukcję uznania za pracownika. Jest nią istnienie trójkąta umów, tj. 1) umowy o pracę, 2) umowy zlecenia między pracownikiem, a osobą trzecią i 3) umowy

o podwykonawstwo między pracodawcą i zleceniodawcą. Pracodawca w wyniku umowy

o podwykonawstwo przejmuje w ostatecznym rachunku rezultat pracy wykonanej na rzecz zleceniodawcy, przy czym następuje to w wyniku zawarcia umowy zlecenia/świadczenia usług z osobą trzecią oraz zawartej umowy cywilnoprawnej między pracodawcą

i zleceniodawcą (zob. Konstrukcja uznania za pracownika w prawie ubezpieczenia społecznego - Inetta Jędrasik-Jankowska).

Na marginesie nadmienić należy, iż konstrukcja art. 8 ust. 2a wspomnianej ustawy opiera się na szerszym rozumieniu pojęcia pracownika dla celów ubezpieczeniowych, niż zostało przyjęte w prawie pracy (art. 2 i 22 k.p.). Wprowadzenie przedmiotowego przepisu stanowiło reakcję ustawodawcy na pojawiające się powszechne zjawisko zawierania przez pracodawców ze swoimi pracownikami także umów cywilnoprawnych, w których obowiązki pracownika w istocie nie różnią się treścią od tych, które wykonują oni w ramach stosunku pracy. Wprawdzie cywilnoprawny charakter tych umów w istotnym zakresie powoduje utratę przez te osoby uprawnień gwarantowanych im w przepisach prawa pracy (np. w zakresie czasu pracy), ale nie wyklucza to, a co więcej - zdaje się tym bardziej uzasadniać - ingerencję ustawodawcy w takie umowy w celu ochrony praw ubezpieczonych i samego systemu ubezpieczeń. Brak reakcji ustawodawcy mógłby bowiem w istocie spowodować istotne zmniejszenie się środków wpływających do systemu z tytułu składek. Sąd Apelacyjny podziela zatem jednolite orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazujące, że pracodawca

jest płatnikiem składek nie tylko w stosunku do tych osób, które wykonują na jego rzecz pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło z nim zawartej, ale również w stosunku do osób wykonujących na jego rzecz pracę w ramach ww. umów cywilnoprawnych zawartych z osobą trzecią (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09 LEX nr 585727; uchwała Sądu Najwyższego z 2 września 2009 r., II UZP 6/09 OSNP 2010/3-4/46; wyrok Sądu Najwyższego z 18 października 2011 r. III UK 22/11 OSNP 2012/21-22/266). Wypada przy tym zauważyć, iż jeszcze przed wprowadzeniem do ustawy art. 8 ust. 2a w judykaturze przyjmowano istnienie obowiązku łącznego traktowania w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne przychodów z umów o pracę i dodatkowych umów cywilnoprawnych zawieranych przez pracodawców z własnymi pracownikami, jeśli w ramach tych ostatnich umów pracownicy wykonywali – poza obowiązującym ich czasem pracy - te same obowiązki, które składały się na treść łączących strony stosunków pracy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 1994 r., I PZP 13/94, OSNAPiUS 2000 Nr 3, poz. 39 oraz wyrok z dnia 30 czerwca 2000 r., II UKN 614/99, OSNAPiUS 2002 Nr 1, poz. 23 i postanowienie z dnia 18 listopada 1997 r., II UKN 326/97, OSNAPiUS 1998 nr 17, poz. 521).

Konsekwencją uznania zleceniobiorcy za pracownika jest natomiast konieczność opłacania przez pracodawcę składki na ubezpieczenie społeczne za osobę, z którą została zawarta umowa zlecenia, tak jak za pracownika. Stosownie do przepisu art. 32 ustawy systemowej pracodawcę obciąża zatem także obowiązek poboru i odprowadzenia do ZUS składki na ubezpieczenie społeczne za osobę „uznaną za pracownika”.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, wskazać należy, iż nie budzi wątpliwości Sądu Apelacyjnego, iż ostatecznym beneficjentem pracy zainteresowanego T. Ł. wykonywanej na podstawie umowy zlecenia zawartej ze spółką (...) był płatnik składek – (...) Ochrony (...). Jak wynika z prawidłowych ustaleń faktycznych Sądu I instancji, spółka (...) w dniu 1 stycznia 2005 r. zawarła z Zarządem Morskiego (...) umowę o świadczenie usług ochrony portu (...). Przedmiotem tej umowy jest m. in. ochrona obszarów, obiektów i urządzeń portu (...) podlegającego ochronie obowiązkowej, dozór obiektów, konwojowanie mienia (...), wydanie przepustek dotyczących ruchu osobowego, samochodowego i materiałowego na terenie portu. Umowa dopuszczała możliwość zlecenia przez płatnika wykonywania czynności z zakresu ochrony innym podmiotom, jednak mogło to nastąpić tylko za zgodą Zarządu Morskiego (...). Wprawdzie w aktach sprawy brak jest jakiegokolwiek potwierdzenia, iż Zarząd zgodę taką wyraził, niemniej jednak w dniu 6 sierpnia 2009 r. (...) sp. z o.o. i Ochrona Osób i Mienia (...) sp. z o.o. zawarły umowę o współpracy w zakresie ochrony osób i mienia.

Jak wynika ze zgromadzonej dokumentacji oraz zeznań prezesa zainteresowanej spółki, R. R., spółka (...) przejęła od płatnika do ochrony część obiektów, zatrudniając w przeważającej mierze wykwalifikowanych już pracowników zatrudnionych jednocześnie przez (...) Ochrony (...). Zainteresowany T. Ł., mimo iż formalnie zawarł umowę ze spółką (...), faktycznie pracował więc na rzecz skarżącego, w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, gdyż to (...) Ochrony (...) rozliczana była przez Zarząd Morskiego (...) z wykonywanych przez niego zadań w zakresie powierzonej ochrony portu.

Błędnym jest zatem stanowisko apelującego, jakoby ostatecznym beneficjentem usług świadczonych przez T. Ł. był Zarząd Morskiego (...). Gdyby przyjąć zaproponowaną przez odwołującego się wykładnię za poprawną, równie dobrze można byłoby uznać, że beneficjentem towarów produkowanych przez pracowników firmy odzieżowej czy spożywczej, nie jest pracodawca, lecz konsument nabywający dany produkt. Takie rozumienie omawianego przepisu prowadziłoby do kuriozalnego wniosku, że jego zastosowanie jest możliwe tylko w stosunku do pracodawcy, który jest jednocześnie klientem (nabywcą) oferowanych przez siebie usług i towarów. Tymczasem w niniejszej sprawie zainteresowany nie świadczył usług na rzecz Zarządu Morskiego (...), a jedynie wykonywał zadania, do których realizacji zobowiązany był skarżący płatnik. Zarząd (...) nie zgłaszał się bowiem do konkretnego wartownika, lecz do płatnika jako przedsiębiorcy świadczącego usługi z zakresu ochrony. Nie ulega więc wątpliwości, że apelujący czerpał realne korzyści z pracy zainteresowanego wykonywanej w ramach umów zlecenia zawartych zespółką (...). Po pierwsze w ten sposób wypełniał powierzone mu zadania, po drugie zapewniając w ten sposób realizację świadczeń

z zakresu ochrony za pomocą znanych mu i doświadczonych pracowników, nie musiał pracownikom tym zapewniać świadczeń wynikających ze stosunku pracy oraz opłacać składek na ubezpieczenie społeczne.

Jako że brak było sporu co do przytoczonych wyżej faktów, które z kolei decydujące były dla uznania, iż w przedmiotowej sprawie znajdzie zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, Sąd Apelacyjny nie może zgodzić się z zarzutem dokonania przez Sąd I instancji niewłaściwego rozkładu ciężaru dowodów. Wykazanie przez (...) Ochrony (...), iż jest odrębnym podmiotem od spółki (...) pozostaje bez znaczenia dla przedmiotowej sprawy, w sytuacji gdy organ rentowy wykazał, iż ostatecznym beneficjentem usług świadczonych przez zainteresowanego T. Ł. był płatnik.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny uznał, że zarzuty zawarte w punkcie 1 a i c apelacji – wbrew stanowisku apelującego – nie mają istotnego znaczenia. Bez wpływu na rozstrzygnięcie pozostaje bowiem kwestia czy zainteresowany T. Ł. podejmował takie same czynności pracując w ramach stosunku pracy i w ramach umowy cywilnoprawnej. Ważnym było jedynie to, iż jego działania miały w obu przypadkach na celu ochronę w wyznaczonym mu miejscu na terenie portu (...), zaś do ochrony portu jako całości zobowiązana była skarżąca Spółka. Z tych też względów nie jest istotnym również fakt, że apelujący wydzielił Spółce (...) obiekty do ochrony, gdyż T. Ł. pracując czy to w ramach umowy o pracę czy też w ramach umowy zawartej z zainteresowaną Spółką, nawet na różnych posterunkach, w istocie wykonywał czynności w zakresie ochrony obiektów, powierzonych do ochrony przez Zarząd (...) – właśnie skarżącej (...) Ochrony (...). Tak samo nie jest istotny zakres wyposażenia zainteresowanego w narzędzia, umundurowanie, broń przez obie Spółki celem realizacji powierzonych mu zadań.

Sąd Apelacyjny nie może się także zgodzić z dokonaną przez skarżącego interpretacją art. 8 ust. 2 a ustawy systemowej w zakresie w jakim skarżący wskazuje, iż dla zastosowania tego przepisu konieczne jest wykazanie zamiaru obejścia prawa. Interpretacja taka nie znajduje żadnego uzasadnienia, bowiem w treści przepisu brak jest jakiegokolwiek odniesienia do zamiarów pracodawcy, a uwzględniony został jedynie fakt wykonywania pracy na podstawie m.in. umowy zlecenia w sytuacji gdy umowę taką pracownik zawarł z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Racją jest wprawdzie, iż przepis ten został wprowadzony z dniem 30 grudnia 1999 roku (ustawą z dnia 23 grudnia 1999 roku o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Dz.U. nr 110 poz. 1256), po to aby wyeliminować sytuacje, gdy w ramach umowy cywilnoprawnej ubezpieczony wykonywałby te same obowiązki, które świadczył w ramach umowy o pracę, wskutek czego pracodawca nie musiałby zatrudniać pracownika w większym wymiarze czasu pracy lub w godzinach nadliczbowych i odprowadzać składek na ubezpieczenie społeczne od wyższego wynagrodzenia. Niemniej jednak niezależnie od celu, dla którego przepis ten został wprowadzony, skoro ustawodawca nie zastosował w nim zapisu o zamiarze obejścia prawa, brak podstaw do uznania, iż wykazanie takiego zamiaru stanowi przesłankę zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

Nie zasługuje również na uwzględnienie zarzut zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w sposób sprzeczny z art. 22 i art. 217 Konstytucji RP. Wbrew twierdzeniom apelującego, dokonana przez Sąd I instancji interpretacja przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej nie narusza konstytucyjnej swobody działalności gospodarczej. Przepis ten nie uniemożliwia bowiem pracodawcy wykonywania działalności w wybrany przez siebie sposób, w tym poprzez powierzanie obowiązków nie tylko bezpośrednio swoim pracownikom, ale także spółkom zewnętrznym. Nakłada on jedynie na pracodawcę obowiązek odprowadzania składek od całości wynagrodzenia otrzymywanego przez jego pracownika, wykonującego na jego rzecz pracę niejako dwutorowo, tj. na mocy zawartej z nim bezpośrednio umowy oraz na podstawie umowy zawartej ze spółką zewnętrzną.

Także argument bezprawności obowiązku uiszczenia składek na mocy decyzji organu rentowego nie znajduje w ocenie Sądu II instancji jakiegokolwiek uzasadnienia. Wbrew twierdzeniom apelującego, obowiązek uiszczenia składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne z tytułu zatrudnienia zainteresowanego znajduje oparcie w ustawie. Art. 18 ust. 1a ustawy systemowej stanowi bowiem, iż w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Kwestie tę uszczegóławia dalej rozporządzenie Rady

Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych. § 2 ust. 6 tego rozporządzenia stanowi bowiem, iż dla każdego ubezpieczonego, którego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, płatnik składek w raporcie lub imiennym raporcie miesięcznym korygującym, o którym mowa w ustawie, zwanym dalej "raportem korygującym", oraz w deklaracji i deklaracji rozliczeniowej korygującej, o której mowa w ustawie, zwanej dalej "deklaracją korygującą", uwzględnia należne składki na ubezpieczenia społeczne od wszystkich dokonanych lub postawionych do dyspozycji ubezpieczonego wypłat - od pierwszego do ostatniego dnia miesiąca kalendarzowego, którego deklaracja dotyczy - stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, z uwzględnieniem ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ustawy.

Jak więc wynika z powyższego, decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie została wydana bezprawnie i w oderwaniu obowiązującego prawa, ale na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów i zgodnie z ich dyspozycją. W sytuacji takiej nie może być więc mowy o naruszeniu art. 217 Konstytucji RP.

Mając na uwadze powyższe i uznając rozstrzygnięcie Sądu I instancji za prawidłowe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w pkt I sentencji oddalił apelację płatnika.

Sąd Apelacyjny, podobnie jak Sąd Okręgowy, podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 11 maja 2012 r., I UZ 17/12, w myśl którego wydanie wielu decyzji dotyczących wysokości podstawy składek na ubezpieczenia społeczne osobno do każdego ubezpieczonego (pracownika tego samego pracodawcy) nie powinno przekładać się na zwielokrotnienie kosztów zastępstwa procesowego, gdyż stan faktyczny i prawny w każdej ze spraw jest identyczny. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy wskazał, że wynikiem postępowania toczącego się w przedmiocie ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników jednego pracodawcy powinna być jedna decyzja skierowana do płatnika składek, jako jedyne go dłużnika. Wydanie wielu decyzji (dotyczących każdego zainteresowanego pracownika z osobna) jest zabiegiem czysto technicznym i nie powinno się przekładać na zwielokrotnienie kosztów pomocy prawnej udzielonej stronom, w szczególności dlatego, że stan faktyczny i prawny w każdej ze spraw jest identyczny.

Dlatego też w pkt II Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie pozwanego organu rentowego. Sąd Apelacyjny uznał, że nakład pracy pełnomocnika pozwanego we wszystkich sprawach z odwołań (...) Sp. z o.o. w G. od indywidualnych decyzji o ustalenie podstawy wymiaru składek nie jest o wiele większy, niż gdyby prowadzona była jedna sprawa z udziałem wszystkich zainteresowanych. Taka niewspółmierność wysokości kosztów pomocy prawnej poniesionych przez stronę wygrywającą proces - pozwanego do stopnia zawłości sprawy i nakładu pracy pełnomocnika, przy uwzględnieniu przedmiotu sporu oraz przebiegu postępowania sądowego, przemawiała za uznaniem takiej sytuacji za wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu art. 102 k.p.c. Mając na względzie powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł, jak w pkt II zaskarżonego wyroku.

W pkt III zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny mając na względzie powyższą argumentację odstąpił od obciążania (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością obowiązkiem zwrotu kosztów procesu za II instancje, uwzględniając nakład pracy pełnomocnika pozwanego oraz mając na uwadze treść art. 102 k.p.c.

SSA Bożena Grubba SSA Barbara Mazur SSA Małgorzata Gerszewska